

Sprawiedliwość procedur a ubóstwo energetyczne w mieście

Od kilku lat w okresie grzewczym pojawiają się w Warszawie banery, plakaty na budynkach oraz protesty mieszkańców przeciw wysokim cenom prądu. O ile w Polsce problem ubóstwa energetycznego dotyczy głównie źle ocieplonych budynków jednorodzinnych na wsi, przyczyny tego zjawiska w miastach to wysoki koszt ogrzewania elektrycznego oraz niewielka liczba remontów. Problem dotyczy zwłaszcza mienia komunalnego, gdzie ocieplenia dachu, elewacji czy okien zależą od władz miasta; w zakresie dostępu do energii natomiast władze miasta zależą od spółek energetycznych, nad którymi nie zawsze posiadają kontrolę. W efekcie niektóre rodziny płacą kilka razy więcej na prąd niż za czynsz, co często powoduje kryzys finansowy, a także zagraża zdrowiu i życiu – szczególnie bardziej wrażliwych mieszkańców, którzy muszą wybierać między wyziębionym i wilgotnym pomieszczeniem a zakupem leków i ubrań. Rodzi to pytanie o sprawiedliwość procedur oraz praktyk, które doprowadziły do takiej sytuacji. Dlatego też celem głównym badania będzie określenie stopnia, w jaki sposób procedury polityk miejskich rozpoznają, dają głos oraz angażują się w przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu. Badanie wskaże, w jaki sposób podejmowane są w mieście decyzje dotyczące energetyki, kto w nich partycypuje, na jakich zasadach oraz jak identyfikuje potrzeby różnych grup społecznych w tym zakresie. Dzięki temu mam nadzieję pomóc zrozumieć, jak wartości ukryte za infrastrukturą techniczną rzutują na życie codzienne mieszkańców.

Badanie będzie opierać się o studium przypadku Warszawy. Warszawa jest miastem, gdzie (1) wystąpiły pierwsze protesty mieszkańców na tle wysokich cen energii (2) występuje ogromne zróżnicowanie warunków mieszkaniowych i własnościowych budynków (3) reprivatyzacja komplikuje działania inwestycyjne (4) kontrolę nad sieciami energetycznymi sprawują dwa koncerny zagraniczne i spółka Skarbu Państwa. W badaniu dokonam analizy dokumentów miejskich (aktów prawa, polityk, raportów spółek, sprawozdań z konsultacji społecznych, zebrań rad i komisji miejskich, wewnętrznych regulaminów instytucji) oraz przeprowadzę 40 wywiadów z osobami podejmującymi decyzje dotyczące energetyki w mieście, jak również wizyty połączone z dokumentacją miejsc konfliktów energetycznych. Do analizy materiałów (transkrypcji wywiadów, zdjęć oraz danych zastanych) wykorzystam następnie program MaxQDA.

Dzięki badaniu chciałbym wskazać wpływ procedur polityk miejskich na występowanie ubóstwa energetycznego, połączyć je z pojęciem sprawiedliwości wykorzystując podejście jakościowe, które lepiej tłumaczy motywacje oraz procesy decyzyjne poszczególnych instytucji oraz reprezentujących je osób. Wyniki badania zaprezentuję w międzynarodowym czasopiśmie naukowym oraz podczas krajowej i zagranicznej konferencji naukowej, zaś najważniejsze wnioski udostępnię w formie przystępnego policy briefu dla decydentów i urzędników, odpowiedzialnych za adresowanie problemu ubóstwa energetycznego w polskich miastach.